

PÄÄKIRJOITUS

AKATEEMISTA TUOLILEIKKIÄ

Petja Aarnipuu

Tiesittekö tai muistittekö, että koko maailman vanhin folkloristiikan oppituoli sijaitsee Suomessa, Helsingin yliopistossa? Aluksi oppituoli oli nimeltään Suomalainen ja vertaileva kansanrunouden tutkimus ja se perustettiin Suomen suuriruhtinaskunnassa, Keisarillisessa Aleksanterin-Yliopistossa ja sen Filosofisen tiedekunnan historiallis-kielitieteellisellä osastolla. Virkeän uuden oppiaineen asioita nimettiin ensimmäiseksi hoitamaan dosentti, ylimääräinen professori Kaarle Krohn, jonka professuuri sittemmin vakinaistettiin. Elettiin 1890-lukua ja kompassin neula osoitti tiukasti tulevaisuuteen, vaikka matkaa kansalliseen päivänkoittoon tehtiinkin tuohivirsuissa.

Vajaa vuosisata perustamisensa jälkeen oppituoli nimettiin uudestaan, sillä sen piirissä oli jo pitkään tutkittu muutakin kuin kansanrunoutta ja monin muinkin tavoin kuin vertailevan menetelmän avulla. ”Folkloristiikka” oli aineen nimenä kansainvälisesti tunnistettava ja ytimekäs. Nykyisin tuo maailman vanhin folkloristiikan oppituoli sijaitsee hallinnollisesti Helsingin yliopiston Humanistisessa tiedekunnassa, *Filosofian, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksella*. Uuden laitousyksikön nimi on niin pitkä, että siellä työskentelevienkin täytyy kehittää muistisääntöjä sen mieleennottamiseksi. Joskus muistisäännöt toimivat tunteiden ja tunnelmien varassa. Helsingiläisfolkloristien nykyisistä tunnoista kertoo jotain, että laitokseen on viitattu muun muassa akronyymillä ”FHucKiT-laitos”. Assosiaatio englanninkieliseen halventavaan huudahdukseen ja kansainväliseen käsimerkkiin on ilmeinen.

Folkloristin kiukun ja turhautumisen taustalla on kehitys, joka näyttäisi kulkevan taaksepäin: jo eriytyneitä oppiaineita lyödään takaisin yhteen yhä suuremmiksi hallinnollisiksi yksiköiksi. Samalla esimerkiksi folkloristiikalta amputoidaan hen-

kilökuntaa. Tiesittekö, että Helsingin yliopiston folkloristiikan oppiaineella ei ole enää tänä lukuvuonna ollut omaa toimistosihteerää ja että ensi vuoden alusta sillä ei ole myöskään omaa amanuenssia, sillä hänenkin työsuhteensa lakkautetaan? Oppiaineessa toivotaan ja taistellaan, että edes molemmat professorit säilyisivät. Lisäksi folkloristiikalla on tällä hetkellä yliopistotutkija, jolla on myös opetustehtäviä. Laitos on luvannut oppiaineelle, että ”amanuenssipalvelut” järjestetään. Jotenkin.

Yliopistouudistuksen seurauksena – näin olen ymmärtänyt – laitokselta puuttuu miljoona euroa. Taloushallinnon kannalta amanuenssin ja toimistosihteerin todella voi korvata joillain keskitetyillä hallinto- ja amanuenssipalveluilla. Vähäisten vakinaisten työntekijöiden, apurahatutkijoiden ja opiskelijoiden muodostaman työyhteisön ja työn edellytysten kannalta isku on kuitenkin kauhea. Riveistä poistuvat ammattilaiset ovat työkseen kohdanneet, neuvoneet ja tukeneet opiskelijoita nimenomaan folkloristiikan opinnoissa. He ovat olleet aivan keskeisessä asemassa oppiaineen arjen organisoimisessa. Miten jäljelle jäävät kaksi ihmistä voivat tehdä neljän työt? Miksi erinomaisten *tieteellisten* ansioidensa perusteella valittuja professoreita veytetään runsaan hallintotyön ohella vielä opintoneuvontaan ja toimistotyöhönkin? Lisätäänkö jossain päin keskitettyä hallintoa työvoimaa, jotta uudet tehtävät saadaan hoidettua, vai kipataanko folkloristiikan toimistosihteerin ja amanuenssin työtaakat vain jonkun jo valmiiksi ylityöllistetyn hallinnon ammattilaisen pulkkaan?

Viimeinen karvas pisara folkloristien maljaan on ”hömppätiede”-asenne – tämä kuuluu olleen kokouksissa vähintäänkin ilmassa, jollei jopa suoraan julkilausuttuna arviona folkloristiikan oppiaineen merkityksestä tai tarpeellisuudesta. Enää ei tosiaan olla 1800-luvulla, jolloin eppiset kansanrunot Kalevalan muodossa olivat suomalaisten käyntikortti tunnustettujen sivistyskansojen joukkoon ja jolloin kansanrunouden tutkimuksen ”suomalainen metodi” tunnettiin nimeltä ympäri maailmaa. Sen sijaan ollaan 2010-luvulla, jolloin olisi olennaisen tärkeää nähdä kulttuuri muunakin kuin brändinä ja kansallinen, paikallinen ja pienyhteisöllinen kulttuuri ylipäättään osana maailman kulttuureja. Miksi ihmisen dna-rakenne ja osakesalkku olisivat tieteen kannalta tärkeitä mutta hänen laulunsa ja YouTube -videonsa eivät? Folkloristiikan tutkimuksen tarjoamat näkökulmat yhdessä muiden kulttuurien tutkimuksen näkökulmien kanssa valaisevat ei enempää eikä vähempää kuin ihmistä maailmassa ja maailmaa ihmisessä.

Minulla on tästä todistusaineistoa ja se on kaikkien luettavissa. Elore arkistosta [[linkki http://www.elore.fi/ojs/arkisto.html](http://www.elore.fi/ojs/arkisto.html)] löytää viimeisten 16 vuoden ajalta varsin edustavan otoksen folkloristiikan ja laajemmin kulttuurintutkimuksen piirissä tehdystä tutkimuksesta, jolle mikään inhimillinen ei ole vierasta. Tämänkertaisessa numerossa käsitellään muiden muassa sentyyppisiä hömppäaiheita kuin suomenruotsalaisen kansanperinteenkerääjän kerrontatekniikkaa (Camilla Asplund Ingemark), holokaustissa ainoan lapsensa menettäneen mutta itse henkiin jääneen naisen tragediaa (Susanne Nylund Skog) ja syövästä parantuneiden vertaistukea nettipalstoilla (Piret Paal). Voimme lukea myös yksilön elinikäisestä ympäristösuhteesta (Leena Rossi) ja sananlaskuista kasvatuksessa (Liisa Granbom-Herranen). Lisäksi raportoidaan folkloristiikan kannalta tärkeitä viimeaikaisista konferensseista ja tiedepahtumista, esitellään uusia tutkimusprojekteja ja katsotaan, millaista tutkimus-

Petja Aarnipuu: Akateemista tuolileikkiä

kirjallisuutta kollegat ovat kirjoittaneet.

Toivotan sekä humanisteille että talous- ja hallintoammattilaisille aikaa olla ja hengittää joulun ja vuodenvaihteen liminaaltilassa. Uusin voimin uuteen vuoteen!

FT Petja Aarnipuu on Helsingin yliopiston folkloristiikan alumnus, joka työskentelee tällä hetkellä projektitutkijana Kalevalaseurassa